

**”עצבות לא ברורה המרחפת מעל לכל”* –
השפעתו של היעדר הורי מהמרחב המשפחתי
ודרכי עיצובו ברומן 'דור המדבר' של רנה ליטוין**

תקציר

הספרות מרבה לעסוק בעיצוב התא המשפחתי ובהשפעתם של ההורים על ילדם כסמכות פוזיטיבית, ולעתים אף כדמות מעוררת השראה, מכוננת ומשפיעה, הנושאת בעול חינכו ומלווה אותו כמתבגר. כך היא נוהגת אף באשר לנרטיבים אשר בהם לפרקים אין ההורה נוכח במרחבים שבהם מתנהל ילדו, יהיו הסיבות אשר יהיו.

ההנחה היא כי היעדר ארעי של אחד מן ההורים או היעדר פרמננטי שלו מהמרחב המשפחתי עשוי או עלול להשפיע על עיצובו של הילד הגדל במרחב זה, וכן על בחירותיו ועל דרכי פעולתו, בין במישור הנפשי-פנימי ובין ברובד החיצוני-התנהגותי.

הרומן האוטוביוגרפי **דור המדבר** של רנה ליטוין (1939-2012) עוסק בחוויית היעדרותה של האם מן התא המשפחתי, שמנה זוג הורים וזוג אחיות: רנה ואחותה הצעירה ממנה לאחר עלייתם למדינת ישראל. לפיכך, במאמר זה נבחן את השפעתו של היעדר ההורי ואת דרכי עיצובו.

בחינת נושא היעדר האם מן המרחב המשפחתי למשך פרק זמן מתמשך מעלה כי בד בבד עם תחושות הקדרות והעצב השוררות בקרב בני המשפחה, עולה בידם לקיים מסגרת של חיי שגרה נאותה המאופיינת בביצוע מטלות שגרתיות. שני ההורים מעורים בסדר היום של בנותיהם וברשמים השונים, הגם שאינם נוכחים לצדן בעקביות במרחב המשפחתי.

פן מיוחד יש להשפעת היעדר ההורי על הגיבורה בפנייה המקצועית, שבה היא בוחרת בבגרותה. זאת – הודות לקשר המכתבים בינה לבין הוריה, שהוא אמנם אמצעי קשר טכני, אך דומה כי הוריה של הגיבורה משכילים לנצלו ככלי, המשמש תחליף ופיצוי לנוכחות ההורית.

מילות מפתח: רינה ליטוין; ביוגרפיה; מספרת-גיבורה; מרחב משפחתי; היעדר הורי; הורות; הגירה (עלייה).

* ר' ליטוין, **דור המדבר: פרווה אוטוביוגרפית**, בני ברק תש"ע, עמ' 95. אבקש להקדיש מאמר זה לזכרה של הסופרת והמתרגמת, רנה ליטוין, שננעה בנימי הלב.